

Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia: BRAȘOVU, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
Brevetele franceze nu se primesc. Manuscrisurile nu se restituie.
Birourile de anunțuri: Brașov, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
Inserate mai primesc în Viena R. Moos, Haasenstein & Vogler (Otto Kiss), H. Schalk, Alois Herndl, M. Duka, A. Oppel, J. Donnerberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Doube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețurile inserțiilor: o serie garmond pe o colină 8 cr. și 80 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarife și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o serie 10 cr. v. a. s. 80 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANULU LV.

„Gazeta” este în fă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria: Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de Duminică 8 franci. Se prenumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la ad. colector.
Abonamentul pentru Brașov: a administrațiune, piața mare, Târgul Inului Nr. 30 otăgului I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dușul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a. s. 15 bani. Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 261.

Brașov, Joi, 26 Noemvre (8 Decemvre)

1892.

Răspunsu fôiei din Blașiu.

VIII.

Brașov, 25 Noemvre v.

Dice fôia bisericescă din Blașiu, că dela anii șeptedecei, „va se dîcă în era doctorilor în teologie, s'a practicat mai desu sinodalitatea”, și se provocă la faptul, „că sub Archiereul Vancea se prelucrase și unu statut pentru congresul autonom al bisericei române unite în care și mirenlor se dăduseră drepturi...” și tôte aceste le dîce spre a dovedi că de neîntemeiat ar fi aserțiunea noastră, că în timpul acestui Archiereu s'a introdus absolutismul.

Faptu este, că dela 1868 încôce s'au făcut încercări mai multe cu sinodalitatea, asemenea este faptu, că la 1875 sinodul mixtu archidieceșan a votat unu proiect de statut pentru congresul autonom al provinciei române unite. Dér totu ce vrea să deducă „Unirea” din aceste fapte este falsu și neîntemeiatu.

Insăși fôia din Blașiu recunosce în nr. 49, că Dr. Ioan Vancea, când s'a făcutu Metropolitu, a aflatu o situațiune deja pregătită în favoarea sinodalității, a independenței biserice și a „restatoririi” drepturilor și aședămintelor răsăritene ale ei.

Hotărîrile sinodelor dela 1850 și dela 1868, cu privire la autonomia biserice și la sinodalitate, n'au fostu decât ecoulu mișcării naționale bisericesc, ce s'a început la 1848 și s'a continuat, după căderea absolutismului austriac, mai departe. Față cu curentul puternic al dorințelor și postulatelor manifestate de popor, clerul adunat în acele sinode nici că putea să ia alte decisiuni.

În Aprilie 1869, când a fostu instalat în Blașiu, ca Archiepiscop și Metropolit, Ioan Vancea a statu dér față cu această situa-

țiune, a statu față în deosebi cu condițiunile, ce i le-a pusu sinodul dela 1868, care l'a alesu.

Cum a știut să răspundă elu situațiunei și condițiunilor, ce i s'au pusu?

Eat marea întrebare, dela care atêrnă tôte pretinsa gloriă a „erei doctorilor în teologie”.

Pentru clarificarea ei, vedem că „Unirea” se mulțămesc cu constatarea faptului, că sub Metropolit Vancea „s'a prelucratu” unu proiect de statut pentru congresul autonom al provinciei române unite, la 1875, și apoi s'a pusu la o parte ca să mucească în arhivele Metropoliei din Blașiu.

Noi însă, firesce, ca „șișmatici”, „calvini”, „ignoranți” și de „rea credință”, ce suntem înainte celor dela „Unirea”, nu ne putem mulțumi cu atâta; noi suntem mai pățiți și mai sceptici și de aceea nu ne este de ajunsu acestu rezultat al stăruințelor răsăritene și pentru drepturile și aședămintele răsăritene ale biserice, ca din aceste puncte de vedere să putem preamări sistemul lui de guvernare.

Nu scim decât Metropolit Vancea a împărțit vederile discipulilor săi dela „Unirea”, în ce privește „valoarea” actelor sinodului electoralu din 1868; nu scim decât le-a considerat „dreptu decisiuni și canone sinodale” ori numai „dreptu postulate și dorințe exprimate de clerul alegătoru” cum le consideră dênșii. În ori-ce casu însă era clar și învederat, că ca Metropolit alesu de acelu Sinod trebuia să țină sêmă de ele.

Să vedem acuma întru câtu o-a făcutu acesta răsăritu Metropolitu.

O lună după ce s'a serbatu instalarea sa în Blașiu, la 17 Maiu 1869, Metropolit Vancea la

provocarea „strălucitului coru episcopescu catolicu” din Ungaria, a datu circulara cu Nr. 705 „în obiectul alegerilor la congresul mestecat al catolicilor în Buda-Pesta”, în care invită clerul de a face să se alegă 4 bărbați miren și unu preot ca reprezentanți ai Archidieceșei la acestu „congresu regnicolaru” al catolicilor, care avea să pregătescă „autonomia” sêu „statulu catolicu” și să se stătuiesc asupra „causelor comune relative la trebile școlare și de fonduri regnicolare publice”.

Intru câtu a consumat acêstă circulară archiepiscopescă cu conclusele sinodului din 11 Augustu 1868, se pôte vedé din protestările aprôpe unanime ale clerului și ale poporului din întreaga archidieceșă în contra atentatului, ce-lu plănua „strălucitulu coru episcopescu catolicu” în potruva independenței și a aședămintelor biserice române unite prin acelu „congresu regnicolaru”, la care a invitat și pe Românii uniți.

Sinodele protopopesi din archidieceșă, compuse din preoți și miren, cu puține excepțiuni au răspuns Metropolitului, că nu se sêmă competente a modifica conclusele sinodului archidieceșan dela 1868, cari le oprescu a suferi amestec străin în afacerile biserice române unite și au pretinsu ca să facă pașii necesari pentru ca acêstă biserică să-și compună ea însăși statutulu sêu într'unu congresu bisericesc al tuturor dieceselor sale.

Etă déră, că abia urcatu pe scaunulu metropolitanu, Ioan Vancea a fostu în pozițiã de a auzi glasulu viu al întregului cler și popor, de a cunoșce din nou dorințele și postulatele lui, formulate de sinodulu dela 1868.

Nu este locul aici de a intra în amănuntele celor ce s'au petrecut în urma amintitei cercu-

lare archiepiscopesc, dér pentru că „Unirea” se provocă la unu pasagiu din istoria d-lui Barițiu — care, în trecut fiă dîș, nu se referă de loc la cestiunea sinodalității, și a autonomiei bisericei noastre răsăritene — ca să dovedescă, că trebuie să fimu prea mulțămiți cu starea, în care a lăsat Metropolit Vancea biserica sa, vomu releva în articolu următoru unu faptu, petrecutu la 1869, din care se va vedé, că d-lu George Barițiu, la care se provocă „Clarissimi”, ca la singura autoritate mirênă, a cugetat atunci multu mai aspru asupra veleităților noiei guvernări a Metropolitului Vancea și asupra stărilor din sinul bisericei unite, decât amu făcutu noi în articolu nostru, cari au deșteptat între cei dela „Unirea” pofta de a ne anatemia.

CRONICA POLITICA.

— 25 Noemvre.

Diarele unguresc se ocupă în modu amănunțit, cu respingerea fondului de dispozițiune în parlamentulu austriac. „Nemzet” dîce, că nu mai e nici o îndoieală, că forma raporturilor politice din Austria e forțe serioasă și pôte avé o influință asupra sôrtei întregi monarohii, decât se voru alege rêu mijlocele de resolvare. Conte Taaffe stă în fața unei crise grele a sistemului sêu, și ar fi forțe de dorit, ca dênșulu în acestu momentu să nu-și perdă privirea sa de bărbat de stat. „Pester Lloyd” observă, că stânga și-a perdatu încrederea în contele Taaffe, fiindcă ea a făcutu experiențe forțe posomorite. Guvernulu cu tôte aceste lucră, din motive cu totul subordonate, la subminarea unicului factor, care ar mai puté exercita o autoritate, la subminarea parlamentarismului. „Neues Pester Journal” dîce, că pânzătura între ministeriu și partida liberală germană s'a ruptu, dér celu ce a tăiat-o nu a fostu contele Taaffe, nici Dr. Plever, ci contele Hohenwart, a cêrui vorbire

„FOILETONULU GAZ. TRANS.”

(7)

Amintiri

din

rășboiulu austro-german dela 1866.

Românii din oștirea austriacă, de Gavriila Andreiașu, fostu sub-locotenent.

Recenziune de Ioan Russu Abrușeanulu.

(Fine.)

E atâtu de însemnatu capitolulu privitor la recompense, încâtu mă simt dator la a atrage asupra lui deosebita atențiune a onor. cetitor.

Etă partea cea mai importantă a lui: „O trupă bătută, ori câtu de bine s'ar fi luptat ea, nu mai pôte compta la o recompensă proporțională și dreptă în raportu cu sacrificiile făcute. Sacrificiile ei se pun la o parte și nu se ține cont decât de rezultat.

„Regimentulu nostru avu noroculu, că în tôte locurile unde a operat, fiă la Königrätz, Piscubitz sêu Blumenau, să

iesă învingător. De aceea elu, din compania anului 1866, s'a întorsu, după câtu știu, cu cele mai multe decorațiuni.

„Colonelulu Baumgarten, comandantul regimentului, care în tôte compania a avut o ținută esemplară, nu mi aduc bine aminte, dér mi-se pare, că a primitu o înaltă decorațiã după cum și merita.

„Corôna de feru clasa a III-a cu decorațiunea de resbelu s'a distribuit: majorulu Dolaisch, comandantul batalionulu alu 3-lea, și căpitanilor: Schneider, comandantul divisiiei a 3-a și Herlicska, comandantul divisiiei a 2-a din batalionulu alu 3-lea; crucea militară de argintu pentru merite s'au împărțit tuturor oficerilor din cele doué divisii arătate mai sus, precum și părintelui Dumbravă, preotulu ortodox alu regimentului. Medalii de argintu clasa I și a II-a s'au distribuit peste totu camvre-o 50. Prea înalta mulțumire a M. S. Imperatului s'a exprimat la mulți. Nominalu nu-i mai cunoscu. Mi aduc aminte numai de doi. Aceștia sunt: locotenențiu, adjutantulu Luca Câmpianu și Horvathy, cela care a luptat cu mine împreună și la urmă s'a constituitu prisionieru. Pe lângă acêstă laudă, Horvathy întorcându-se din captivitate după înche-

ierea păcei, mai fu înaintat imediatu la rangulu de căpitan. Ghefreiterulu din compania mea, a 17-a, care a împușcatu pe locotenentulu colonel Heninchen, primi medalia de argintu clasa I-a. După mine, acesta ar fi meritat pe cea de aur. I s'ar fi datu pôte decât ar fi fostu din altu neam, ér nu „Valahă.” Pentru unu „Valahă” e destulu și atâtu!!

Până aci d. Andreiașu.

Va să dîcă maiorulu Dolaisch, care la Königrätz fuge din luptă, la Piscubitz și Blumenau comandă prost, capêta Corôna de feru clasa III; căpitanulu Schneider, care părăsesce o jumătate de companiă la Königrätz, primesce Corôna de feru clasa III; locotenentulu Horvathy, care se predă de bună voia inimicului, primesce lauda împératului; căpitanulu Herlicska, care la Piscubitz comandă fără trebuință retragerea în pasu gimnastic, capêta de asemenea Corôna de feru clasa III.

Aceștia le sunt meritele, acestea le-au adus „Corônele” și „laudele”. Laudele încă le-am mai înțelege, „Corô-

nele” însă sunt de totulu totu prea ieftine!

Dér unu lucru e sigur și trebuie să-lu constatăm: Acești comandanți „decorați”, cari aprôpe în tôte compania au comis greșeli peste greșeli, decât au fostu decorați au să mulțămescă acêsta numai soldaților români, în fruntea cărora au avut fericirea să stea, ca comandanți, ér nici de cum meritelor lor personale.

Acesta e cuprinsulu „Amintirilor” d-lui Andreiașu. Le-am schițat ceva mai pe larg și am reproduș lucrurile mai principale, fiindu firmu convinsu, că vor fi bine primite de cetitori.

ÉR acum sfârșescu, dîcându încă odată: D-lu Andreiașu și-a făcutu — după puterile d-sale — datoria de bun Român. Cei rêmăș îndêrêtu n'au decât să-lu urmeze spre mulțumirea lor sufletescă și spre binele națiunii.

Bucuresci, 8 Noemvre 1892.

recentă a stărnit frenetice aplauze în drépta. El s'a gerat ca protectorul alu guvernului, ca tutor alu acestuia. Se amenință cu o a doua *eră Hohewart*. Ungaria se va scoi pădi de așa ceva, dăr Austria va pute suferi multă vreme de c stare bolnăviciósă. „*Pesti Naplo*“ dize, că votarea asupra fondului de dispozițiune este o mare infrângere, care în ori și care statul constituțional ar fi avut ca urmare o crisă guvernamentală, séu o disolvare a parlamentului. Contele Tassa a voit să delătore această eventualitate prin declarațiunea sa, dăr decă opoziția i se opune, atunci el nu va mai domni după constituțiune. Confusiunea în Austria este extraordinară, atât de mare, încât prin această e atinsă și Ungaria și dualismul. Ea nu s'a ivit numai așa, ca din întâmplare, ci a fost prevădută și cu intențiune provocată, prin urmare reușita ei trebuie să fiă pregătită.

Sub rezerva cuvenită reproducem următoarea informațiune a „*Luptei*“: „In cercurile guvernamentale circula din nou scirea, că regele Carolu va abdice în curând, în favoarea prințului Ferdinand. Regele abdică nu numai pentru că e scărbit de viața sa privată, dăr această este și prima condiție pe care i-a pus-o regina Engliterii, pentru a se consimți la căsătoria nepoței sale cu prințul Ferdinand. Regina Engliterii nu voia să-și dea nepoța, decât unui prinț care are să domnescă, și cum prințul Ferdinand este moștenitor presuntiv, ér regele Carolu încă ar putea să aibă un copil, și prin urmare s'ar putea ca Ferdinand să rămâne cu presumpția. Regina Engliterii, pentru a se asigura, că prințul Ferdinand va domni în Țera românească, a cerut regelui să abdice. După cum am mai spus, n'a fost greu să se obție dela rege această hotărîre, de óre-ce fiind bolnav și nemulțumit de viața pe care i-o face regina, doresce să abdice. In cercurile guvernamentale, pe acest fapt se și scusă votarea noiei liste civile. Se spune: — „De ce să nu votăm acesti 300.000 fr., când ei nu se vor plăti póte nici unu an, căci regele are să abdice“.

Cu privire la crisa ministerială francesă, o telegramă din Parisu anunță, că ministrul Ribot a fost însărcinat cu formarea noului cabinet. In noua combinația ministerială vor intra toți membri vechiului cabinet, afară de miniștri Ricard și Roche. Cabinetul, se dize, că va fi compus astfel: Ribot, ministru președinte și de externe; Loubet la interne; Rowier la finanțe; Freycinet la război; Bourgeois la justiția; Deville la agricultură; Viette la lucrări publice; Sarrien la comerț și la instrucția publică Charles Dupuy. Despre pașii ce i-a făcut în urma însărcinării luate, Ribot a făcut un raport președintelui Republicii, Carnot. Rămâne să se adevărească această scoire telegrafică.

Situațiunea cabinetului Wekerle.

Tot mai multe sunt semnele, cari pledază pentru nestatornicia cabinetului Wekerle. Astfel în adunarea comitatului Győr, unde până acum partida guvernamentală, a fost bine reprezentată spanul contele Laszberg și Wekerle a propus să i-se voteze ministeriului foste încredere — propunerea însă a fost respinsă cu majoritate de voturi, ceea ce dovedesce în de-ajuns încrederea și marea nedumerire, de care sunt cuprinși cetățenii maghiari față cu noul ministeriu. Tăgăduirea votului de încredere în memorata adunare a fost motivată parte cu considerațiun de naționalitate, parte cu considerațiun politice-religionare și în fine parte și cu considerațiun personale.

In ce privesce considerațiunile de naționalitate, nu putem înțelege pentru ce să nu i-se fi votat ministeriului We-

kerle cea mai deplină încredere, deoarece acestu ministeriu n'a datu nici cel mai micu semn, că dóră ar fi, ori ar vră să fiă mai puțin „energetic“ față cu naționalitățile, de cum au fostu antecessorii săi.

Cât pentru considerațiunile personale, aceste le atribue „Bud. Hir.“ nu atât ministrului-presedinte Wekerle, cât mai multu soților săi din ministeriu, despre cari fôia ungurescă se exprimă astfel: „Szilagyi nu-i trebuie nimenu; Ludovio Tisza este organul antipatiu alu olicei lui Tisza; Fejervary este un ostaș alicu cu sentimente austriace, care nu-i chiamat de-a fi ministru ungurescu; Csaky este certat cu clerul; Hieronymi ne lasă reci și nu are o gravitate politică; Bethlen, Lukács, Josipovich numai pentru aceea sunt ministri, pentru ca fotoliurile lor să nu rămână góle.“ Așa-dără singur Wekerle ar mai fi ce-ar fi, dăr numai singur, de-ar fi elu ori cât de tare, cu greu va pute răsbi în fața atătoru dificultăți, ce i-se prepară din tóte părțile.

Cele mai amenințătoare pentru ministeriul Wekerle sunt însă considerațiunile politice-religionare, pentru cari, cum șimă, i-se prepară o inversunată opoziția atât din partea aristocrației, cât și mai ales din partea clerului catolicu. Înca în ședința dela 3 Decemvre a diei era vorba, ca cu ocazia dezbaterilor asupra indemnității, membrii opoziționali ai camerei magnaților, în frunte cu episcopii catolici, ar fi proiectat începerea atacului în contra guvernului, având de gând să-i voteze acestuia neincredere. Atacul însă de astădată încă nu s'a început, dăr s'a semnalat din partea episcopului Sohlauch, care declară, că ei deși votăz indemnitatea, cu programul polițion-bisericescu alu guvernului însă nu consimți și voru da espresione opozițiunei lor cu ocazia dezbaterii asupra unor proiecte concrete.

Vedem așa-dără, că cabinetul Wekerle este în ajunul unor mari lupte, alu cărora sfirșit e mare întrebare, decă nu va fi chiar răsturnarea sa.

SCRILE ŢILEI.

— 25 Noemvre.

Principele moștenitoru român a plecat alaltăieri cu acceleratul dela órele 5-50 la Londra. A. S. Regală este însoțit în călătoria sa de d-lu lt. colonelul Coandă. M. S. Regele a însoțit la gară pe augustul său nepot, De asemenea au mers la gară toți d-nii miniștri. Principele Ferdinand merge la Londra direct, pe la pasul de Calais, și va ajunge Joi în capitala mării Britanii.

Italianii și Românii. In Reggio-Emilia (Italia) a apărut o broșură intitulată „La Questione d'Oriente e la nazionalitate.“ (Chestia orientală și a naționalităților) de Dialma di Valpetrosa. Intra această scriere, forțe simpatice pentru Românii, autorul espune cu multă căldură situația românismului în Orientul european și reproduce în colorii vii gravamițele cuprinse în memorialele politice romănesci din timpul mai nou. Fără îndoielă acestu nou semn de dragoste al fraților noștri din patria străină va contribui mult, ca durerile noastre să fiă cunoscut în clasica Italiă și simpatiile pentru noi să fiă și mai multă trezite în poporul italianu.

Emigrările Slovacilor. Foile unguresci înregistrează scirea, că din comitatul Trancinu, Slovacii au început éraš și emigreze în masse parte la America, parte în Boemia. Cât pentru emigrările la America, foile unguresci constată, ce e drept, că această este o pierdere pentru țără, dăr se mângăe ce-lu puțin, că această pierdere „nu mei are și alte urmări deosebite“. Cu totul altmintrelea stă însă lucrul cu cei ce emigrăz în Boemia, de óre-ce aceștia éraš se reîntor în patriă, „încărcați cu idei

panslaviste“, ce le-au împrumutat dela Cehi. „Bud. Hir.“ dize, că acești emigranți sunt unu adevăratu pericolu pentru patriă, și decă autoritățile nu voru curma agitațiunile lor, „pe încetul se voru pomeni, că au ajuns cu poporul slovacu acolo, unde au ajuns cu Valahii“. — Ei bine, decă stăm aici și ne vedem de treburi, ei spun, că suntem periculoși și ne povățuesc să ne căutăm esistența în afară de granițele țerei; decă însă din nenorocire, ne vedem siliți să urmăim sfatul lor și să ne căutăm esistența în alte țări, precum făcu bieții Slovaci, atunci suntem încă și mai „periculoși“. Atunci ce e de făcut? „Patria maghiară“ nu se mai póte salva așa-dăr nici într'un chip și „patrioților“ nu le rămâne, decâtu desperarea și — consecințele ei.

Ciângăii din Bucovina. „Magyar Hir- lap“ publică o corespondență din Andrasfalva, în care se descrie misera stare a Ciangăilor din Bucovina. Printre Ciangăii din Bucovina nu băutue numai sărăcia și fômea, ci și difterita, tifusul și anghina, așa că aceste bóle au decimat aproape tóte satele ciangăesci. In satele Hadikfalva și Istensegits bólele acestea au scerată viața a 400 de copii ciangăi. ér în Andrasfalva au murit 120 copii într'unu singur an. Guvernul ungurescu, dize numita fôia, stă nepăsătoru la tóte acestea și nu se gândesce, că seminția ciangăiescă din Bucovina pierd vędându cu ochii. — Sunt destui Jidani, cari să se substituésă!

Din Sătmăru ni-se scie cu data de 5 Decemvre n.: D-lu Vasiliu Popu, jude la tribunalul r. din Sătmăru. în zilele aceste fu distins cu titlul de „jude la tabla regescă.“ D-lu Vas. Popu are unu serviciu de 30 de ani și este, precum se spune, cel mai activ și inteligentu bărbat la acestu tribunal. Distincțiunea dără trebuia să vină cu 10—15 ani mai înainte. Guvernul însă își cam uită de meritele bărbatilor români! D-lu jude este și proprietar mare; ca atare va lua în considerațiune bieta nația romănescă, sărăcică de 25 de ani înocce. Să trăiescă! Și să facă totu bine!

Industria în Ungaria. Biuroulu statisticu din Pesta a publicat o statistică a industriei în Ungaria. După această statistică, numărul celor, cari se ocupă cu industria în Ungaria a fost de 825,068, va să dize la 1000 de locuitori 54.5. Mai désă e populațiunea industrială pe teritoriul dintre Dunăre și Tisza (83.2 pe mil), mai rară în Transilvania (37.2). Orașele se înșiră în privința populațiunei industriale, în ordinea următoare: Cașovia 227.9, Budapesta 223.11, Pressburgul 210.8, Mureșu-Oșorheiul 197.2, Timișóra 191.5, Clușul 187.7, Oradea-mare 181.8, Comornul 177.3, Aradul 166.7 la o miă de locuitori și Hódmezővásárhely are numai 50.3 industriasi la miă. După mărirea întreprinderilor, industria propriu dize s'a împărțit astfel:

Fără companiuni au fost 188.858 întreprinderi, cu 1 companiun 62.639 întreprinderi, cu 62.369 persoane auxiliare, cu 2 companiuni 24.740 întreprinderi cu 48.940 persoane auxiliare, cu 3—5 companiuni 18.263 întreprinderi cu 66.569 persoane auxiliare, cu 6—10 companiuni 4.413 întreprinderi cu 32.208 persoane auxiliare, cu 11 până la 20 companiuni 1513 întreprinderi cu 21.544 persoane auxiliare, cu mai mulți ca 20 de companiuni 1725 întreprinderi cu 99.322 persoane auxiliare; cu totul 371.281 întreprinderi cu 330.242 persoane auxiliare. Dece întreprinderi de fabrică dau ocupațiune fiă-care la câte 1000 de lucrători. Fără ocupația au fost, dintre lucrătorii industriali, 26.326 de inși, adecă 7.11 la sută din numărul totalu. Conținutul cel mai mare alu lucrătorilor fără ocupația ilu dau zidarii, 36.6

la sută dintr'ênșii au declarat, că n'aveau de lucru.

„Doina.“ Unu grupu de studenți dela universitatea din Bucuresci au luat asupra-le conducerea fôiei literare științifice „Doina“ c- apare în fiă-care Duminică la Bucuresci (Strada Gândului 13). Membrii din redacția făcu apelul către toți colegii lor pentru a-i sprigini în această întreprindere literară. Nr-rul I alu „Doinei“ cuprinde materialu variat și interesant, având în frunte nise prelegeri de *Ethnopsihologia* ținute de d. Hașdeu la universitatea din Bucuresci. Abonamentul „Doinei“ pe unu an costă 8 lei, pe 1/2 anu 4 lei, ér pentru străinătate se adaugă portul postal.

Carantinele dela Mihăileu și Mamonița, cum spune „Românul“, vor fi ridicate zilele acestea, și călătorii din Bucovina voru avé liberă trecere.

Nou punctu de trecere din România în Bucovina. D-lu L. Catargiu, ministru de interne, a supus M. S. Regelui jurnalul consiliului de miniștri, prin care se înființază la Mihăileu unu punctu de trecere în Bucovina pentru călători și mărfuri. La acestu punctu se va atașa și unu serviciu de revisă medicală și de desinfectare.

Bismarck în Berlinu. Exoancelarul Bismarck, în calea sa din Varzin la Friedrichsruhe, a trecut prin Berlinu și la gară a fost întâmpinat de o mare mulțime de popor cu strigări de *hoch* și *hurrah*. Dama i-au predat buchete de viole, după ce Bismarck goli în tótă liniștea o cană de bere și călători mai departe.

Cât câștiga Franca cu canalul Suez? Gazetele francesce spun, că s'a câștigat până acum cu canalul de Suez 1.154.667.265 lei, și cu canalul de Panama s'a cheltuit până acuma 1.100.194.282 lei. Cu canalul de Suez s'a cheltuit 480.000.000. Din sumele pentru Panama n'au mai rămas, ca valóre, decâtu 170 de milioane.

Șóole în Viena. După unu raportu alu biuroulu magistratului din Viena, s'au aflat în 1 Octomvre în Viena întrégă 327 șóoli, cari au fost cercetate de 79,085 elevi. și de 80,881 eleve, la unu locu, de 159,966 copii.

Afacerea Panama. Cu privire la cheituielile de publicitate în afacerea Panama, d. Rossignol, expertu numit de primul licidatoru pentru cercetarea conturilor, a citat din memoria următoare nime: „Le Petit Journal“ 300,000 fr.; „Le Telegraph“ 120,000; d. Jezierski, directorul, 120,000; „Le Matin“ 50,000; „Gaulois“ 15,000; Arthur Meyer, directorul, 30,009; „Le Radical“ 100,000; Valentin și Victor Simond 100,000; „Le Figaro“ 500,000; F. Magnard, Périvier și de Rodays, fiă-care (la fiă-care emisiune) câte 10,000; Edmond Magnier senatoru, directorul diarului „L'Evenement“ 50,000; Patnot, directorul lui „Journal des Debats“ 40,000; Raul Canivet 80,000. Mai multe diare observă, că sumele primite de unele gazete represintă adevărata plată normală de publicitate. Cum e însă „Telegraful“ — organul d-lui Freycinet — care diar a primit 240,000 francoi, această sumă represintă de siguru alteceva decâtu prețulu anunțurilor. „Journal des Debats“ declară, că directorul său n'a primitu personalu nici unu banu, și că suma de 40,000 francoi a fost încasată în fondul diarului. „Le Figaro“, „Le Matin“ și „Le Gaulois“ nu desmint în ceea ce-i privesce sumele arătate de d. Rossignol.

Concertul societății filarmonice. Primul concertu alu societății filarmonice, cu ajutorul muziciei orașenesce, a înan-

gurată aseră, în mod strălucit, ciclul de concerte al acestei societăți. Piesele fără deosebire, fură executate cu o precizie și precizie în adevăr artistică. Preludiul din „Parsifal“ de „Wagner“ cu compozițiunea-i multă pompoasă, a fost un început imponent. A urmat concertul pentru violoncel de Davidoff, unde d-l Felix Popper, ca artist pe acest instrument, și-a câștigat bine meritate aplauze. D-sa are o mânuare de arce esecelentă, tonurile ce le scoate din instrumentul său sunt pline, dulci; tehnica posedă minunată. Grandioasa „simfonie“ A-dur de Beethoven cu cele 4 variante, care ele de sine ar putea umple un program de concert, fură cu bravură executate. Un bun finit a format „Rapsodia de Liszt“, care cu timpul infocate a entusiasmat pe ascultători. Publicul a fost foarte numeros.

— e —

„Călimarul Plugarului“ pe anul 1893, redigat de Ioan Georgescu, a eștit de sub tipar și se poate procura cu prețul de 25 or. exemplarul (plus 5 or. porto) dela Tipografia A. Mureșianu în Brașov. Acestă călimar se află de vândare și la librăria N. Ciurcu în Brașov, precum și la G. Hantz în Clușiu. Totă aci se află de vândare și „Povestiri alese“ de N. P. Petrescu, cu prețul de 75 cruceri.

Ună medicamentă efimă. Celor ce suferă de stomach și celor, cari trebuie să facă o cură pentru curățenia sângelui, li se recomandă întrebuințarea „Prafurilor-Zeilitz ale lui Moll“ cari pe lângă o mică cheltuială produc cele mai durabile rezultate de leuire. Cutia cu instrucțiunea fabricii costă 1 fl. v. a. Trimiterea, în fiacare țară, cu rambursă postală prin farmacistul A. Moll, c. și r. liferant al curții imp. Viena, Tuchlauebn 9. În farmaciile din provincii se cere anumite preparatele lui Moll provădate cu marca de apărare și cu iscălitura sa.

Tratatul triplei alianțe.

Etă textul tractului încheiat între domnitorii Austro-Ungariei, Italiei și Germaniei — tratat, a cărui publicare, făcută de un deputat indiscret, a produs în aceste zile cea mai mare senzație în totă Europa:

— Noi, Vilhelm II, din grația lui Dumneșu, împărat al Germaniei, rege al Prusiei etc.; Noi, Francisc Iosif, din grația lui Dumneșu, împărat-rege al Austro-Ungariei; Noi, Humbert I. regele Italiei — pentru demnitatea, siguranța și fericirea popoarelor noastre, a vând în vedere etc. în virtutea drepturilor, cari ne aparțin nouă ca șefi statelor noastre — hotărîm și subscriem următoarele:

1. Având în vedere situația politică a „unor“ puteri europene și temându-ne de consecințele triste pentru pacea generală a Europei, seu „celu puțin pacea țrilor noastre“, Noi — după ce am auzit avizele miniștrilor însări oinați de noi înșine referitor la noile condițiuni ale noului nostru angajament — promitem și jurăm pe onorea noastră de a renoi și confirma (înțări) promisiunile noastre politice între Noi și convențiunile (înțelegerile reciproce) — semnate deja de Noi — pe o perioadă de 6 ani de zile.

2. Noi reinoinm liga defensivă, care va defeni ofensivă în casu de primejdie pentru unul din Statele Nostre.

3. Miniștri Noștri, precum și reprezentanții Noștri pe lângă guvernele străine, fiind de acord și susținându-se reciproc în toate chestiunile de politică exterioară — Noi ne-am hotărît, ca să ne consultăm totdeauna unii cu alții cu privire la toate măsurile necesare pentru a salva interesele statelor Nostre.

4. § 1. Noi Vilhelm II, împăratul Germanilor și regele Prusiei, și Noi, Francisc Iosif I. împăratul Austriei și regele Ungariei, dăm ajutorul și concursul nostru scumpului nostru văr M. S. Regelui Italiei, Humbert I și gu-

vernului său, în politica exterioară și colonială, și recunoștem definitiv drepturile și situațiunea politică a orașului Roma ca capitală a Italiei.

§ 2. Noi, Vilhelm II, împărat și rege și Noi Humbert I, regele Italiei, promitem ajutorul și concursul nostru scumpului nostru văr și aliat, M. Sale catolice Francisc Iosif I, împărat și rege și guvernului său în politica esternă, dăr mai cu serna în ceea ce privește Peninsula balcanică.

§ 3. Noi, Francisc Iosif, împărat și rege și Noi Humbert I, regele Italiei, promitem cu jurământul ajutorul și concursul nostru, iubitelui nostru văr și aliat M. Sale Vilhelm II, împărat și rege și guvernului său, în politica exterioară.

Art 5. Ajutor și concurs reciproc și promisiu cu jurământul între aliați atât pe cale diplomatică, cât și în casu de războiu european, pe mare și pe uscat.

Art. 6. Aliații se angajază să-și țină armatele pe picior de războiu câtă vreme ține această alianță.

Art. 7. § 1. În casu de războiu între Germania și Rusia, Austria își va mobiliza armata și va declara războiu Rusiei și va lucra de acord cu statul major al armatei germane.

Italia își va mobiliza armata la frontiera franceză.

Dacă Franța va interveni în războiul dintre Germania și Rusia, Italia trebuie să declare războiu Francei, armata sa trebuie să intre în Franța, er operațiile de războiu voru avé de basă linia Savoya.

§ 2. În casu de războiu între Germania și Franța, Italia va lucra, cum se spune în paragraful prim.

Italia își va mobiliza armata spre frontiera rusescă și va declara războiu Rusiei, dacă acesta va interveni în favorul Francei.

În casul acesta Austria va lucra cum se spune în §§ 2 și 4. În casu de războiu între Austria și Rusia, Germania își va mobiliza armata și va declara războiu Rusiei și va trimite două corpuri de armat în Austria. Austria va lucra cum e indicat în convenția militară.

Italia își va mobiliza armata spre frontiera Franței și va purcede întocmai cum indică § 1 în casu de o acțiune comună între Franța și Rusia.

§ 4. În casu de conflict între Italia și Franța în Europa seu în colonii, Germania își va mobiliza armata și va ajuta pe Italia. Austria își va mobiliza armata la frontiera Rusiei, în casul, când acesta va interveni în favorul Franței.

Art. 8. Noi promitem și jurăm pe onorea noastră de a pădi „statu-quo“ și de a susține împreună principiile păcii generale în Europă, pentru a salva siguranța și fericirea statelor noastre, a căror existență fericită ne-a fost încredințată.

Ca dovadă ne-am subscriș cu propriile noastre mâni și am pus sigiliile noastre.

Semnați { Francisc Iosif I.
Vilhelm II.
Humbert I.

Un apel către părinții slovaci.

(Fine.)

II.

De ce ne aducem aminte, de toate aceste, cine ore nu-și iubesc copiii, și nu îngrijesc de ei? Nu e niof unul, iubitelor părinți! Vinu asupra vostre dize amare pline de ispite, diavolul umblă după copiii voștri, se voru afla între voi și părinți, cari își negligă copiii, și prin această păcătușcă, către ei înșiși, către societate, națune și biserică și de acesta voru fi răspunzători! Durere, s'au aflat astfel de părinți, — sufletul tremură la acesta, — cari au comisă o crimă și mai mare.

În anul 1874 se întâmplă, că nioce amăgitori lipsiți de conștiință în distric-

tul Trenoinului, au luat copii dela părinți și tutori, pe cari i-au împărțit între părinții fără copii din Ungaria de sud.

Acosta s'aintemplat sub pretextul de binefacere, dăr scopul a fost: a slabi elementul slovac și a întări pe cel maghiar.

Mai mult de 400 copii fură adunați, aceștia au fost puși în vagoane de vite, fi legară flă-căruia o tablă în jurul grumașilor cu numărul, în tocmai ca unor pachete, și duși în orașele din Ungaria de jos.

În zadar se lamentară marole: copiii au fost promiși în nioce momente slabe, er seducătorii lor u persistat în acesta. Crâncene au fost urmările acestei opere necreștinesce. Dintre toți copiii răpiți, n'au sosit niof o veste, numai în a. 1877 veni la Laza o fată mai vârstnică, care nu scia niof să cetască niof să scrie, și nu scia niof cine a fost Christos.

La Ziliny veni un băiat în stare atât de miserabilă, încât, era surd, nu scia să lucre și umbla cerșind prin ținuturile din jur.

Maria Szokolzay — nu se scie cum s'a numit mai înainte — veni înainte judecătoriei criminale în 1877, pe ea o seduse fiul țeranului, la care fusese dată de către vândătorii de suflete; ea născu și ucise apoi copilul. „De ce m'au luat din patria mea?“ dicea ea plângându. „Unde e mama mea? Mai bine ar fi decă a-și zăcea lângă ea în cimitir. Elă își jură, că mă va lua în căsătorie. Am lăsat ușa odăiei deschisă. Oare nu meritau răpitorii mei să flă osândiți, fiindcă m'au smulsă de lângă vatra părintescă?“

Aceste sunt exemple numai singuratic! Mulți copii, cari n'au putut suferi strapatele lucrului și tractarea aspră, rățaceau pe puste ca nioce animale selbatice, câți au perit scie numai Dumneșu.

Copiii de religieua catolică, se făcură calvin și și uitară limba lor maternă.

A doua oră în 1887, veni erăși o asemenea recrutare. În 4 Noemvre aduseră dela Zilina 120 de copii, în 6 Nov. aceștia erau destinați pentru comitatul Heves, Bihor și Ciănad.

Foile unguresce încă se ocupă, în felul lor șovinistic, de această broșură. „Budapesti Hirlap“ aduce din ea un resumat susținnd, că broșura agită mai ales în capitalul VI. Spune mai departe fôia ungurescă, că fisolgăbirul cercului Oszlany din comitatul Bars, luând cunoscință despre lățirea broșurei, a făcut u arătare procuraturei reg. unguresce din Aranyos-Maroth și fișpanului, er notarii cercuali și funcționarii poștelor au fost recercați să ia toate măsurile de lipsă contra lățirii broșurei. Fôia ungurescă apoi îndemnă pe autoritățile politice unguresce să ia de cu vreme măsură, ca broșura să nu se răspândească și în celelalte comitate locuite de Slovaci. E dără evident, că Ungurii se tem de lumina adevărului, ca dracul de tămăie. Ei nu pot suferi lumina adevărului, care-i geneză și le descoperă întunerecul înfiorător al păcatelor lor comise față de poporele nemaghiare de sub nefericita și tiranica lor stăpânire!

Apel.

Un învățător bun trebuie să fiă totdeauna în curent cu toți pașii, ce se fac pe toate terenle publicisticoi, înselipsele de tot felul nu-i concedă a ajunge în posesiunea isvôrloru recerute.

Ca și în trecut, așa și acum, în anulul anului nou, rugăm cu toată stima pe on. publicu, să binevoască a ajuta

neînsemnata noastră bibliotecă prin donarea de cărți de serna aceleia, rugându-i, că prea on. donator să binevoască a trimite opurile, ce doresc a le dona, la adresa subscrisului presidiu.

Clușiu, (Szenatér-utca nr. 5), 3 Dec. 1892.

Dela presidiul reunitiei învățătorilor gr. c. din comitatul Coșocnei.

Președintele:

Iacob Mureșianu,
inv. gr. cat. în Clușiu.

DIVERSE.

Psychologia orang-utangului. Învețatul american R. L. Garner, entusiastul cercetător al limbei maimușelor consacră în ultimul număr din „New-Rewiew“ un nou studiu asupra orang-utanului. Nemulțumit cu observațiunile culese în grădinele zoologice ale Americi, pe cari le-a vizitat și în cari a legat relațiuni cu toți macacii, cimpanzeii și barbuinii surprindându-le câte-va cuvinte și aprupe și semnificarea lor (vre-o 31 de cuvinte), acum e gata să plece în Africa, unde are de gând să fonografieze limbajul prietenilor săi și să lege cu dâșii relațiuni... foarte intime. Până atunci însă Garner a făcut cunoscință cu un orang-utan în vârstă de vre-o 5 ani, căruia s'a hotărît să-i desvolte cu ori ce preț simțul colorilor, prezentându maimușei o tablă colorată în centrul căreia un pătrat a fost tăiat și învețându-o să pună la loc pătratul, în centrul tablei. Prin astfel de metode și prin altele mai complicate, curiosul American speră, că va înveța pe maimușe numărătorea, cetirea și chiar scrierea, învețându-le să tragă linii drepte și curbe pe o tablă neagră și întemeindu-se pe educațiunea unor generațiuni succesive.

Bătae pe scenă între actori beți. Într'una din serile trecute se reprezenta pe scena teatrului popular din Glasgow (Scoția) piesa „Othello“. Actorul, ce juca pe „Jago“ se îmbătase în serra aceea teribil, er cel care juca pe „Othello“ suferea de reumatism, încât abia se putea mișca. De sigur că nemuritorul Shakespeare, autorul tragediei, n'a prevădit ce rezultat va avé scena, în care gelosul „Othello“ trântesc la pământ pe intrigantul „Jago“. Actorul bêt, vețându-se trântit la pământ, a început să strige: „Aoleo, nenorocitul de mine, decă nu'm vine nimeni în ajutor, o să rămân aici până mâne dimineață!“ Actorul celălalt (Othello) se duce la el, îi întinde mâinile și după multă casnă reușese să-l ridice în picioare; își pierde echilibrul și cade jos; Jago, căutându să se sprijinescă de Othello, acesta fiind cu reumatism și slab în picioare, își pierde echilibrul și cade jos; Jago de asemenea cade câtă era de lung pe scândurile scenei. Publicul, se'nțelege, că a început să ridă cu hohot. Jago atunci începe să injure teribil și adunându-și toate puterile se tereșce până la rampă și începe să strige către public: „Cine dice, că am bêtă prea mult, minte ca un porcu!... Trebuie să scii, că eu am jucat pe Jago în toate orașele mari din lume!“ În timpul acesta și sernanul Othello își adună puterile și se tereșce până lângă rampă. Ajungându lângă Jago, îi strigă teribil: — „Taci măgare, căci în totdeauna totu așa te îmbeti“. Un nou hohot de risu isbuni în public, căruia îi plăcea mai mult scena decât cele tragice ale lui Shakespeare. Drept răspuns Jago dete o palmă sdravnă lui Othello; acesta îi trânti lui Jago un pumn în nas; în sfârșit începură la palme și la pumni în timp ce cortina se lăsa în jos. Spectatorii spun, că niciodată n'au asistat la o „reprezentăție“ mai frumoasă ca asta.

Proprietar Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena

Table with financial data from the Vienna stock exchange, including interest rates and bond prices.

Cursul pieței Brașov

Table with market prices from Brașov, including exchange rates and commodity prices.

Prafurile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decât fiecare cutiă este provădută cu marca de apărare a lui A. Moll și cu subscrierea sa.

Prin efectul de lecuire durabilă al Prafurilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celor mai cerbice...

Falsificațiile se vor urmări pe cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabil numai, decât fiecare sticlă este provădută cu marca de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular...

Apă de gură-Salicyl a lui Moll.

(Pe baza de natron Acid-salicilic)

La întrebunțarea dîlnică, cu deosebire importantă pentru copii de orice etate...

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. Moll, c. și r. furnisorul al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9.

Comande din provincie se efectuează dîlnic prin rambursă postală.

La depozite se se ceră anumite preparatele provădute cu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Depozite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victor Roth, Fr. Kelleman și Ed. Kugler...

804-87.

Avisul d-loru abonati!

Rugam pe d-nii abonati ca la reînnoirea prenumerațiunei să binevoiască a scrie pe cuponul mandatului postal și numerii de pe fâșia sub care au primitu diarul nostru până acuma.

Domnii, ce se abonează din nou, să binevoiască a scrie adresa țamuritu și să arate și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.”

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Octomvre 1892.

Large railway schedule table with columns for routes (Budapesta-Predealu, etc.), train types, and departure/arrival times.

Nota: Numerii încuadrați cu linii grose însemnăză orele de noapte.